

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಆಗಮನ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ಭಾರತವು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಾಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಬಂಧ.
- ಭಾರತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು.
- ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ರಾಜಕೀಯ ಪಳಿಗೆಯ ಹಿನ್ನಲೆ-ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್ ಯಥ್ರಗಳು.
- ಪ್ಲಾಸಿಕದನ, ಬಕ್ಕಾರ್ ಕದನ, ದ್ವಿ-ಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿ.
- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಕ್ರಮಣ ನೀತಿ.

ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿನ ನಡುವೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಾಂಭಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಮೆಣಸು, ಜೀರಿಗೆ, ದಾಲ್ನಿನ್ನಿ, ಎಲಕ್ಕಿ, ಶುಂಠ ಮುಂತಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು. ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಯುರೋಪ್, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇತರ ಏಷಿಯನ್ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಏಷಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅರಬ್ ವರ್ತಕರು ಮೂರ್ ರೋಮನ್ (ಬ್ರೆಜಾಂಟಿನ್‌ನ್ನು) ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಾನ್‌ಸ್ಪಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಟಲಿಯ (ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗ) ವರ್ತಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕಾನ್‌ಸ್ಪಾಂಟಿನೋಪಲ್ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಕು ಏನಿಮಾಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವ ಮೂಲಕ ‘ಯೂರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲೆಂದೇ’ ಪರಿಗಣಿಸಲಬ್ಬಿತು. ಏಷಾದ ದೇಶಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಇಟಲಿಯ ವರ್ತಕರು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೆ, ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಇಟಲಿಯ ವರ್ತಕರು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ಏಷಾದ ಸರಕುಗಳು ಇಟಲಿಯ ವರ್ತಕರಿಗೆ ಒಳ್ಳಿಯ ಲಾಭವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕಾನ್‌ಸ್ಪಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರದ ವಶ : ಏಷಾದ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ್ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಕಾನ್‌ಸ್ಪಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರದ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. 1453ರಲ್ಲಿ ಆಟೋಮನ್ ಟರ್ಕರು ಕಾನ್‌ಸ್ಪಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆ ನಗರವನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗಗಳು ಟರ್ಕರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೋದವು. ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಟರ್ಕರು ಈ ಮಾರ್ಗದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರತರದ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸತ್ತೊಡಗಿದರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವರ್ತಕರಿಗೆ ಈ ಮಾರ್ಗದ ವ್ಯಾಪಾರವು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವೇಳೆ ಇಟಲಿಯ ವರ್ತಕರ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಸ್ವೀನ್, ಪ್ರೋಚುರ್ಗಲ್ ಮೊದಲಾದ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳ ರಾಜರು ಹೊಸ

ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಾಹಸಿ ನಾವಿಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಹೊಸ ವೈಚಾಣಿಕ ಆವಿಷ್ಠಾರಗಳಾದ ದಿಕ್ಕಾಚಿ, ಆಸ್ಟ್ರೋಲೋಬ್ (ನಕ್ಕೆತ್ತ ಉನ್ನತಿ ಮಾಪನ), ಸಿಡಿಮದ್ದು, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನೆರವಿಗೆ ಬಂದವು.

ಭಾರತಕ್ಕ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗ : ಲಿಸ್ಟ್‌ನಿಂದ ಹೊರಟ ಪೋಚುಗಲ್ ನಾವಿಕ ವಾಸ್ತೋಡಗಾಮನು 1498ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ಕಲ್ಲಿಕೋಟಿ ಸಮೀಪದ ‘ಕಾಪ್ಡ್‌’ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು. ಆ ಮೂಲಕ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪ್ ನಡುವೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು. ವಾಸ್ತೋಡಗಾಮನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಈ ಜಲಮಾರ್ಗವು ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ್ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಣಿತು. ಹೀಗೆ ಭಾರತದೊಂದಿಗೆ ಮರುವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಪೋಚುಗಿನೇರು ಮೊದಲಿಗರಾದರು.

ನಿಮಿಗದು ತಿಳಿದಿರಲಿ:

1869ರಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವಂತೆ ಭೂಮಿ ಅಗೆದು ಹಡಗುಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಭಾರೀ ಕಾಲುವೆಯೊಂದನ್ನು ಈಜಿಪ್‌ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸೂಯೆಜ್ ಕಾಲುವೆ. ಸೂಯೆಜ್ ಕಾಲುವೆ ನಿಮಾರ್ಣಣಗೊಳ್ಳುವರೆಗೂ ವಾಸ್ತೋಡಗಾಮ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಜಲಮಾರ್ಗವೇ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ್ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ವಾಸ್ತೋಡಗಾಮನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುವ ನೌಕೆಗಳು ಆಫ್ರಿಕಾದ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿ ಕೇವೋ ಆಥ್ರೋ ಗುಡೊಹೋಪೋನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

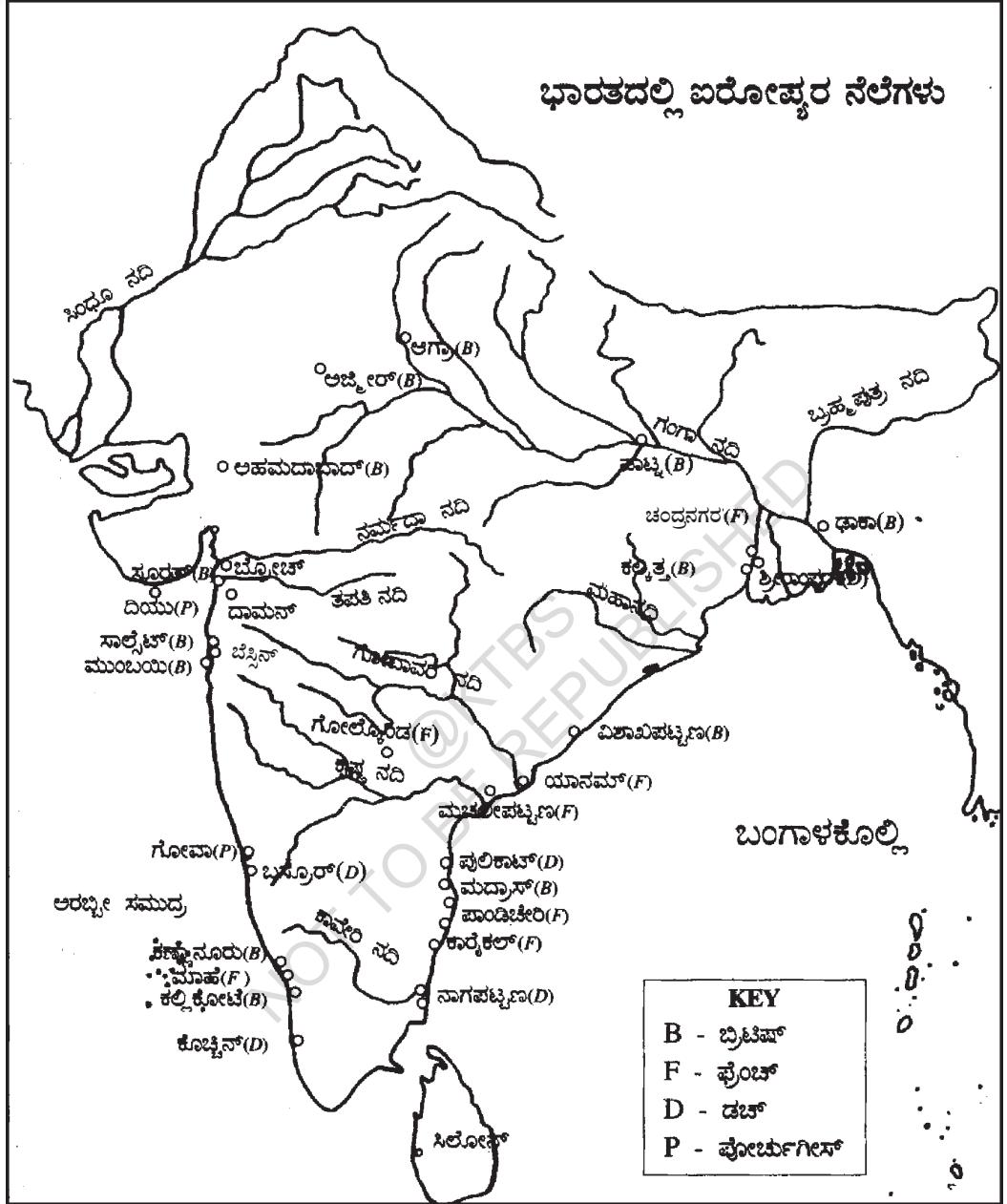
ಯುರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಂಪನಿಗಳು

ಪೋಚುಗಿನೇರರ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡ ಯುರೋಪಿನ ಡಚ್, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಷೈಂಚ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಂಪನಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ವಸಾಹತುರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಭಾರತವಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ವಸಾಹತುವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿಷಾಟಯಕವಾಗಿ ಬದಲಿಸಿತು.

ಪೋಚುಗಿನೇರರ: ಜಲಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಪೋಚುಗಿನೇರರೇ ಮತ್ತು ಭಾರತವನ್ನು ತೋರೆದ ಕೊನೆಯ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಕೂಡ ಪೋಚುಗಿನೇರರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತೋಡಗಾಮನ ನಂತರ ಪೋಚುಗಿನೇರ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ವೈಸರಾಯ್ ಆಗಿ ಘಾನಿಸ್ತೋ ಡಿ ಅಲ್ಫ್ರೆಡ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಿನ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೌಕಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ‘ನೀಲಿ ನೀರಿನ ನೀತಿ’ (Blue Water Policy)ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಅಲ್ಫ್ರೆಡನ ನಂತರ ಬಂದ ಆಲ್ಫ್ರೆನ್ಸ್-ಡಿ-ಅಲ್ಪುಕ್ಕೋ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೋಚುಗಿನೇರ್ ಸಾಮಾಜ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಾಪಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು 1510ರಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲಾನನಿಂದ ಗೋವಾವನನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ಪೋಚುಗಿನೇರ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಭಾರತದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಪೋಚುಗಿನೇರ ಡಚ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಗಮನದ ನಂತರ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಕಳೆಗುಂದಿದರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರೋಪ್ಯರ ನೆಲಿಗಳು

ಡಿ. ಕೆ. ರುಜ್ಬಾ

ದಚ್ಚರು ಹಾಲೆಂಡ್ ಅಥವಾ ನೆದರ್ಲಾಂಡ್ ದೇಶದವರು. ಇವರು ಪೂರ್ವದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 1602ರಲ್ಲಿ ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸಾಫ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಜಾವ, ಸುಮಾತ್ರ, ಇಂಡೋನೇಷಿಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೂರತ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕಾಂಬೆ, ಕೊಚ್ಚಿನ್, ನಾಗಪಟ್ಟಣ,

ಮಚಲೀಪಟ್ಟಣ, ಚಿನ್ನೂರ್ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೋರಿಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ವೇಚುಗೀಸರ ಏಕಸ್ಥಾಪ್ಯವನ್ನು ಮುರಿದರು.

ಮಾತಾರಂಡ ವರ್ಮನ :

1729 ರಿಂದ 1758 ರವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಳಿದ ಮಾತಾರಂಡವರ್ಮನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಪರಕೀಯ ದಜ್ಜರಿಂದ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ. ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಪದ್ಮಾಭಪುರದಿಂದ ತಿರುವನಂತಪುರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ ಆತ ಕರಿಮೇಜಿನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಜ್ಜರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದ. ಕಾಯಂ ಕುಳಂ ಕೊಚ್ಚಿ, ಪುರಕ್ಕಾಡ್ ಮತ್ತು ವಡಕ್ಕುಂಕೂರ್ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಡಚ್ ಸೇನೆಯು ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತಾರಂಡವರ್ಮನ ಪಡೆ ಡಚ್ ಕೂಟವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನೆಡುಮಂಗಡ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟಾರಕರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

1741ರಲ್ಲಿ ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಕೊಟ್ಟಾರಕರ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುವಾಂಕೂರು ಸೈನ್ಯ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿ ದಜ್ಜರು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಮಾತಾರಂಡವರ್ಮನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಭಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತಿರುವಾಂಕೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಯಿತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ 1753ರ ಆಗಸ್ಟ್ 15ರಂದು ನಡೆದ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಡಚ್ ಪಡೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಿರುವಾಂಕೂರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶರಣಾದವು. ಹಿಂಗ ಮಾತಾರಂಡವರ್ಮನ ಆಡಳಿತ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಲಘಟ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ದಜ್ಜರು ಆಗ್ನೇಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಜ್ಜರ ಅಧಿಕಾರದ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು.

ಇಂಗ್ಲಿಷರು : ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಎಲಿಜಬೆಲ್ಟ್ ರಾಣಿಯು 1600 ಇಸೆಂಬರ್ 31ರಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಪೂರ್ವದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಲು 15 ವರ್ಷಗಳ ಪರವಾನಗಿ ನೀಡಿದಳು. ಈ ಕಂಪನಿಯು 1613ರಲ್ಲಿ ಜಿಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಕಂಪನಿಗೆ ಮೊಫಲ್ ಸಾಮಾಜಿಕನಾದ ಜಹಾಂಗೀರನು ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಘ್ರಾಕೆರಿ ಅಥವಾ ದಾಸ್ತಾನು ಮಣಿಗೆ (Factory or Warehouses)ಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಘ್ರಾಕೆನ್‌ನ್ ನೀಡಿದನು. 1617ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜ ಒಂದನೆಯ ಜೇಮ್ಸ್‌ನ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಜಹಾಂಗೀರನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸರ್. ಧಾಮಸ್ ರೋ ಬಂದನು. ಇವನು ಜಹಾಂಗೀರನಿಂದ ಮೊಫಲ್ ಸಾಮಾಜ್ಯದ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಘ್ರಾಕೆರಿಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಲು ಅನುಮತಿಪಡೆದನು. ಅದರಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಆಗ್ರಾ, ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಬ್ರೋಚ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಘ್ರಾಕೆರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು 1639ರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ರಾಜನಿಂದ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸೆಂಟ್ ಚಾರ್ಟ್ ಮೋರ್ಟ್‌ ಎಂಬ ಬಲಿಪ್ಪ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜಕುಮಾರ ಎರಡನೇ ಚಾಲ್ನ್‌ನ್ ಬಾಂಬೆಯನ್ನು 1668ರಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ 10 ಪೌಂಡಗಳ ಬಾಡಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿನ್ನು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದರಲ್ಲಿ : ಕೋರಿಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿ ವಸ್ತುಗಳ ದಾಸ್ತಾನುಗಳು ಅಥವಾ ಮಣಿಗೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಕೋರಿಯ ಸುತ್ತ ಎತ್ತರದ ರಕ್ಷಣಾ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋರಿಗಳನ್ನು ಘ್ರಾಕೆರಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬ್ರಿಟಿಷರು 1690ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಿಂದ ಹೊಗ್ಗಿ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸುತನತಿ, ಕಲ್ಕತ್ತ ಮತ್ತು ಗೋವಿಂದಪುರ ಎಂಬ ಮೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಖಾಲಿಸಿ ಫೋರ್ಸ್ ವಿಲಿಯಂ ಎಂಬ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಇದರ ಸುತ್ತ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರ ಬೆಳೆಯಿತು. 17ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮದ್ರಾಸ್, ಬಾಂಬಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಕತ್ತಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರೈಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಕಲ್ಕತ್ತಾವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಅಧಿನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು (Civil and Criminal Procedure Codes) ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು.

ಪ್ರೈಂಚರು : ಪ್ರೈಂಚರ್ಸ್‌ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು 1664ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಒಡತನದ ಕಂಪನಿಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು 1668ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿತು. ನಂತರ ಮತಲಿಪಟ್ಟಣ, ಚಂದ್ರನಗರ, ಮಾಹೆ, ಕಾರ್ಕೆಲ್, ಕಾಸಿಂಬಜಾರ್, ಬಾಲಸೂರ್‌ಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರೈಂಚರು 1674ರಲ್ಲಿ ವಾಲಿಕೊಂಡಪುರಂನ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಪಡೆದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಇದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದೇ ಪ್ರದುಚೇರಿ ಅಥವಾ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ. ಇದು ಪ್ರೈಂಚರು ಭಾರತ ಶೋರೆದು ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. 1746ರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿ ಬಂದ ಡೂಪ್ತೆ ಎಂಬ ಮಹಾತ್ವಕಾಂಕ್ಷೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೈಂಚರ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸಾಫಿಸಲು ಹವಣಿಸಿದನು. ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಿಳಿದು ಕಾನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಪ್ರೈಂಚರ ನಡುವೆ ಪ್ರತಿಪದ್ಧತಿ

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಮತ್ತು ಡಚ್‌ರು 18ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಮುಧ್ಯಂತರದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಪ್ರೈಂಚರ ಪ್ರಮೋಟೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಪ್ರೈಂಚರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸಾಧನ ಮತ್ತು ಕಾನಾಟಿಕ್ (ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾವಂಭಾಗ) ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತಿರತೆಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೈಂಚರು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಯಶ್ವಿಸಿದರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಮೂರು ಕಾನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದರಲ್ಲಿ : 1724ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸಾಧನವನ್ನು ‘ಅಸ್ಥಾ ಜಾ’ ಸಾಫಿಸಿದನು. ಇವನ ಅಧಿನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾನಾಟಿಕ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ‘ದೋಸ್ತು ಅಲೀ’ ಎಂಬಾತನು ‘ಅಸ್ಥಾ ಜಾ’ಗೆ ನಿಷ್ಪನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 1740ರಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಕಾನಾಟಿಕ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ದೋಸ್ತು ಅಲಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು, ಅವನ ಅಳಿಯ ಜಾನಾ ಸಾಹೇಬನನ್ನು ಸತಾರದಲ್ಲಿ ಸರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆಗ ಅಸ್ಥಾ ಜಾ ತನ್ನ ನಂಬಿಕ್ಷೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಅನ್ವಯದಿನನನ್ನು ಕಾನಾಟಿಕ್‌ನ ನವಾಬನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು.

ಮೌದಲ ಕಾನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ (1746–48) : ಡೂಪ್ತೆಯ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಲಾಂಬೋಡಾನಾಯಿಸ್ ಎಂಬ ಪ್ರೈಂಚರ್ ಸೇನಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಮಾರಿಷ್‌ನಿಂದ ಬಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಮದ್ರಾಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಸ್ಥಾಯಕರಾದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಾನಾಟಿಕ್

ನವಾಬನಾದ ಅನ್ನರುದ್ದಿನನಲ್ಲಿ ಹೊರೆ ಇಟ್ಟರು. ಮದ್ರಾಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರೇಂಚರನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಲು ಅನ್ನರುದ್ದಿನ ಕೆಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸೇನೆಯು ಸೋತಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಲಾಭೋಡಾನಾಯಿಸ್ ಡೊಪ್ಲೆಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಹಣಪಡೆದು ಮದ್ರಾಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟಕೊಟ್ಟ ಮಾರಿಷ್‌ಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಡೊಪ್ಲೆಯು ಮದ್ರಾಸನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯುವ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದನು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈ ಯುದ್ಧವು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಘೂಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ನೆಡುವೆ ಆದ ‘ಪಕ್ಸ್-ಲಾ-ಚಾಪೆಲ್’ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ : ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸಥನದ ನಿಜಾಮನಾದ ಅಸ್ಥಾ ಜಾ 1748ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಮಗನಾದ ನಾಸಿರ್-ಜಂಗ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗಳ ಮಗನಾದ ಮುಜಾಫ್ರೋ-ಜಂಗ್ ನೆಡುವೆ ಕಲಹ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅತ್ತ ಕಾನಾರ್ಟಿಕದಲ್ಲಿ (ಮರಾಠರ ಸೇರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ) ಚಂದಾಸಾಹೇಬ್ ಮತ್ತು ಅನ್ನರುದ್ದಿನನ ನೆಡುವೆ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ಕಿತ್ತಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆಗ ಪ್ರೇಂಚರ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಮುಜಾಫ್ರೋ-ಜಂಗನಿಗೂ, ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಂದಾಸಾಹೇಬನಿಗೂ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಾಸಿರ್-ಜಂಗ್ ಮತ್ತು ಅನ್ನರುದ್ದಿನನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತರು.

1749ರಲ್ಲಿ ಚಂದಾಸಾಹೇಬ್, ಮುಜಾಫ್ರೋ-ಜಂಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಂಚರ ಪಡೆಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಅನ್ನರುದ್ದಿನನನ್ನು ಅಂಬೂರ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಚಂದಾಸಾಹೇಬ್ ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್‌ನ ನವಾಬನಾದನು. ಅನ್ನರುದ್ದಿನನ ಮಗನಾದ ‘ಮಹಮದ್-ಅಲೀ’ಯು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನೆರವಿನಿಂದ ತಿರುಜನಾಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿನಿಂತನು. ಅತ್ತ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಮುಜಾಫ್ರೋ-ಜಂಗನು ಚಂದಾಸಾಹೇಬ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಂಚರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾಸಿರ್-ಜಂಗನನ್ನು ಕೊಂಡು ನಿಜಾಮನಾದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತೀಗೇಡಾದನು. ಅವನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಂಚರ ಅಸ್ಥಾ-ಜಾನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಸಲಾಬತ್-ಜಂಗನನ್ನು ನಿಜಾಮನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಎರಡನೆಯ ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ (1749–1754) : ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಂಚರ ಅಸ್ಥಾ-ಜಾನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಸಲಾಬತ್-ಜಂಗನನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ರಕ್ಖಣೆಗಾಗಿ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಂಚರು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಸಹಿತ ‘ಬುಸ್’ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಪ್ರೇಂಚರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಚಂದಾಸಾಹೇಬನು ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್‌ನ ನವಾಬನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಬಟ್-ಕ್ಲೈವನು ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿ ಆಕಾರಟಿನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರೇಂಚರು ಮತ್ತು ಚಂದಾಸಾಹೇಬನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿಸಿದನು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಚಂದಾಸಾಹೇಬನನ್ನು ಬಂದಿಸಿ ಹತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅನ್ನರುದ್ದಿನನ ಮಗನಾದ ಮಹಮದ್-ಅಲಿಯನ್ನು ನವಾಬನಾಗಿ ನೇಮುಕ ಮಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಎರಡನೆಯ ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್ ಯುದ್ಧವು ‘ಪಾಂಡಿಚೆರಿಬಪ್ಪಂದ’ದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಪ್ರೇಂಚರು ಡೊಪ್ಲೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರೇಂಚರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನು, ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು.

ಮೂರನೆಯ ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ (1756–1763): ಪ್ರೇಂಚರ ‘ಕೌಂಟ್ ಡಿ ಲ್ಯಾಲಿ’ಯು 1760ರಲ್ಲಿ ವಾಂಡಿವಾಷ್ ಕೋಟಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಈ ನಿಷಾರ್ಯಯಕ ವಾಂಡಿವಾಷ್

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ

ಕದನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ ಸರ್. ಐರೋಕೂಟನು ಪ್ರೇಚರನ್‌ನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನಲ್ಲದೆ, ಬುಸ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಹಿಡಿದನು. ಲ್ಯಾಲಿಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡನು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಐರೋಕೂಟನು ಪಾಂಡಿಚೇರಿಗೂ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಲ್ಯಾಲಿಯ 1761ರಲ್ಲಿ ಬೇಷರತ್ತಾಗಿ ಶರಣಾದನು.

ಕಾನಾರಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರೇಚರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಆದಾಗ್ಯ 1763ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ‘ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಬಪ್ಪಂದ’ದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರೇಚರಿಗೆ ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಚರ ಮೂಲೆಗುಂಪಾದರು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಇತರ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳನ್ನು ದಮನಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಿಂದಾದರು.

ನಿಮಿಗದು ತಿಳಿದಿರಲಿ :

ರಾಬಟ್ ಕ್ಲೈವ್ : ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರಥಮ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಬಟ್ ಕ್ಲೈವ್. ಈತನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕನಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದನು. ಕಾನಾರಟಿಕ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕಾರಟೊನ ಮುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದನು. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸಾಫಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದ ಈತ ಬಂಗಾಳದ ವಿಜಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾದನು. 1757ರ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕದನದ ವಿಜಯದಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕ್ಲೈವ್‌ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಳ್ಳದೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೂ ಲಾಭವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಕ್ಲೈವ್‌ನು ಸಂಸ್ತಿನ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಸಹ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ರಾಬಟ್ ಕ್ಲೈವ್‌ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸತ್ತೊಡಗಿತು. ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯ ಸಹ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಮತ್ತೆ ಕ್ಲೈವ್‌ನನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಹಿತಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಕ್ಕಾರೆ ಕದನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಘನತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕ್ಲೈವ್‌ನು ಬಂಗಾಳ, ಬಿಹಾರ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಂಪನಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತನಗೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು 1767ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಡೊಪ್ಲೇ : ಡೊಪ್ಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರೇಚರ ಅಧಿಪತ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಗೌರ್ವರ್ಥ ಜನರಲ್ ಆಗಿ 1742ರಲ್ಲಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಪತ್ಯ ಸಾಫಿಸಿಯ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಡೊಪ್ಲೇ ಇಲ್ಲಿನ ದೇಶೀಯ ರಾಜರುಗಳ ಜೊತೆ ಬಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಡೊಪ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿದ ದೇಶೀ ಸೇನೆಯಿಂದಲೇ ಹೈದರಾ ಅಲಿಯು ಸಹ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಡೊಪ್ಲೇಯು ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯ ಸಾಫಿಸಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಕಾನಾರಟಿಕ್ ಮತ್ತು ದಖನ್ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಪತ್ಯ ಸಾಫಿಸಿಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಪ್ರೇಚರ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಡೊಪ್ಲೇಯು 1746ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ರೇಚರ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವು 1754ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಸರ್ಕಾರವೇ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಡೊಪ್ಲೇಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುತ್ತಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆ

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರು 18ನೇಯ ಶತಮಾನದ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮೊಳ್ಳಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಕ್ಯಾಲ್, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ಸಮೃದ್ಧಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಅಪಾರ ಲಾಭವನ್ನು ಗೋತ್ತಿತ್ತು. 1717ರಲ್ಲಿ ಮೊಫಲ್ ದೊರೆ ಘಾರೂಕ್ ಸಿಯಾರನು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಲು ಕಂಪನಿಗೆ ನೀಡಿದ ‘ದಸ್ಕೋ’ಗಳೇ (ಪರವಾನಿಗೆ ಪತ್ರ) ಅವರ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕಂಪನಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ದಸ್ಕೋಗಳನ್ನು ಕಂಪನಿಯ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಬಂಗಾಳ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರಾ ಅಲ್ಲಿ ಖಾನ್ ನಿಂದ ಅಲಿವರ್ಡಿ ಖಾನ್ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ನವಾಬರೂ ದಸ್ಕೋನ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ವಿಚಾರವು ನವಾಬ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿಯ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಮೊಳ್ಳಿ ವಾದ ಎರಡು ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು. ಅವುಗಳೇ ಪ್ಲಾಸಿ ಮತ್ತು ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನಗಳು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ : ದಸ್ಕೋ: ಯಾವುದೇ ತೆರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಸರಕುಗಳ ಆಮದು ಮತ್ತು ರಘ್ತು ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಸರಕುಗಳ ಸಾಗಾಣೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಪರವಾನಿಗೆ ಪತ್ರ.

ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನ (1757) : ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನಾದ ಅಲಿವರ್ಡಿ ಖಾನನು 1756ರಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದನು. ನಂತರ ಅವನ ಮೊಮ್ಮೆನಾದ ಸಿರಾಜ್-ಲುದ್-ದೌಲನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಯಾವ ನವಾಬನಾದ ಸಿರಾಜ್-ಲುದ್-ದೌಲನಿಗೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ 1757ರಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನ ನಡೆಯಿತು.

ಕಾರಣಗಳು :

1. **ದಸ್ಕೋಗಳ ದುರುಪಯೋಗ :** ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಿದ ‘ದಸ್ಕೋ’ಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೌಕರರು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರ್ದು ಸಿರಾಜನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತ್ತು.
2. **ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದ ಕೋಟಿಯ ದುರಸ್ತಿ :** ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಶಾಸಕರಿಂದ ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಿದರು. ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯದೆ ಕೋಟಿಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಫ್ರಂಗಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಲು ಸಿರಾಜ್ ಸೂಚಿಸಿದನಾದರೂ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸಿರಾಜನು ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡನು.
3. **ಕಪ್ಪುಕೋಣದ ದುರಂತ :** ಆಗ ಸಿರಾಜನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೋಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೆದ್ದು ಕೆಲವರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದನು. ಸಿರಾಜನು ಆಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ 146 ಮಂದಿ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಜಿಕ್ಕ ಕೊತಡಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟನು. ಅವರಲ್ಲಿ 123 ಮಂದಿ ಅಸುನಿಗಿದರು ಮತ್ತು 23 ಮಂದಿ ಬದುಕುಳಿದರು. ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಈ

ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ರಾಬಟ್‌ ಕ್ಲೈವ್‌ ಉಗ್ರ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿಪ್ಪ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಮೊದಲು ನವಾಬನ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯಚಂದ್ರ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಜಗತ್‌ಸೇತ್‌ (ಬಂಗಾಳದ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರ) ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು. ನಂತರ ಸಿರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಮೀರ್‌ಜಾಫರನಿಗೆ ನವಾಬನನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಆರ್ಮಿಷಟ್‌ಲೋಡ್‌ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥವಾಗಿರಲು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಷ್ಟಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಧೈರ್ಯಗೊಂಡ ರಾಬಟ್‌ ಕ್ಲೈವನು 1757 ಜೂನ್ 23 ರಂದು ಸಿರಾಜ್‌-ಉದ್‌-ದೌಲನ ಮೇಲೆ ಕದನ ಸಾರಿದನು. ಪ್ಲಾಸಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕದನದಲ್ಲಿ ಕ್ಲೈವನು ಯೋಜಿಸಿದಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯಿತು. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಿರಾಜ್‌-ಉದ್‌-ದೌಲನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು.

ಪರಿಣಾಮಗಳು :

1. ಈ ಯುದ್ಧವು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ಯೇಕ್ಯತೆ, ಅಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಾಲದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಲೋಭಿತವನನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿತು.
2. ಮೀರ್‌ಜಾಫರ್ ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನಾದನು.
3. ಕಂಪನಿಯ ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಲು ಅನಿಬಂಧಿತ ಹಕ್ಕಿನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.
4. ಸಿರಾಜನ ಕಲ್ಪತ್ರಾದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮೀರ್‌ಜಾಫರನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಹದಿನೇಳು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೀರ್‌ಜಾಫರನು ಕಂಪನಿ ಮತ್ತು ನೌಕರರ ಕ್ಷೇಗೊಂಬೆಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದನು. ಇದರಿಂದ ನವಾಬನ ಬೋಕ್ಸ್‌ಸ ಬರಿದಾಯಿತೇ ಏನಿಂದಿನಿಂದ ಈ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತೃಪ್ತಿ ಮಾತ್ರ ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೀರ್‌ಜಾಫರ್ ಅಸಮರ್ಥನೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನವಾಬ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಅಳಿಯನಾದ ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂನನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನೆಂದು ನೇಮಿಸಿದರು.

ಬಕ್ಕಾರ್ ಕದನ (1764) : ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರ. ಈತನು ಸಹ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಗೆ ನಿಪ್ಪೆಯಿಂದಿದ್ದನು. ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಪೋಂಡ್ ಹಣದ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಂಪನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಶೀಪ್‌ಪ್ರೇ ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ದಸ್ತಕ್‌ಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬಂಗಾಳದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸುಂಕಮುಕ್ತ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಸುಂಕವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷರೆಡನೆ ನೇರ ಸ್ವಧೇಗಿಳಿದರು. ಪರಿಣಾಮ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಭಾರೀ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ನವಾಬನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಾರ್ಕಿತ್ತು. ಅವರು ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂನನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೀರ್‌ಜಾಫರ್‌ನನ್ನು ನವಾಬನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತಿದ್ದ ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದನು. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಕಸುಬುದಾರರು ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದ ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂನು ಮೊಫ್ಲೋದೋರೆ ಎರಡನೇ ಷಾ ಆಲಂ ಮತ್ತು ಜೀದ್‌ನನವಾಬ ಮುಜ್‌-ಉದ್‌-ದೌಲರೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ,

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ

ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂ ನೇತೃತ್ವದ ಮೂರೂ ಸಂಯುಕ್ತ ಸೇನೆಗಳು ಹೆಕ್ಕರ್ ಮನೋರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆಯನ್ನು 1764ರಲ್ಲಿ ಬಕ್ಕರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮುಹಿಾಮುಖಿಯಾದವು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂ ಸೋತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರೆ, ಷಾ ಆಲಂ ಶರಣಾಗತನಾದನು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಈ ಬಕ್ಕಾಟಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಫಲವಾಯಿತು.

ಪರಿಣಾಮಗಳು :

1. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲಿನ ‘ದಿವಾನಿ’ ಹಕ್ಕನ್ನು ಎರಡನೇ ಷಾ ಆಲಂ ನೀಡಿದನು.
2. ಷಾ ಆಲಂ ವಾರ್ಡ್‌ಕ 26 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ಹಕ್ಕಾಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.
3. ಜೀದ್ ನ ನವಾಬನಾದ ಮುಜ್-ಉದ್-ದೌಲನು ಕಂಪನಿಗೆ ಯುದ್ಧನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.
4. ಮೀರ್ ಜಾಫರ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ನೀಡಿ ಬಂಗಾಳದ ಮೂರ್ಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಂಪನಿಯ ನಿರ್ವಹಿಸತ್ತೊಡಗಿತು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬಕ್ಕರ್ ಕದನವು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂಗಾಳ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬರಿಸಾದ ನಿಜವಾದ ಬಡೆಯರೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಜೀದ್ ಕೂಡ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಾಯಿತು. 1765ರಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ಲ್ಯಾಫ್ರೆಸ್‌ವೋನು

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ :
ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಭೂಕಂಡಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ.

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ‘ದ್ವಿ ಸರ್ಕಾರ’ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಾತಿ, ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ವಸೂಲಾದ ಕಂದಾಯದ ನಿರ್ವಹಣಾ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ವಾಳಿಜ್ಞ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ :

- 1600ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- 1602ರಲ್ಲಿ ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- 1617ರಲ್ಲಿ ಮೊಹರ್ ಜರ್ಕವರ್ತೀ ಜಹಾಂಗೀರನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಪಜ್ಜಿಮು ಕರಾವಳಿಯ ಸೂರತೋನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಯ ಹೂಗ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದನು.
- 1628ರಲ್ಲಿ ಮೊಜರ್ಗೀಸ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- 1639ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ದಾಸ್ತಾನು ಕೋರಿಯನ್ನು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1664ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಾಫ್ ಪನೆಗೊಂಡಿತು.

ದಯವಿಟ್ಟ ಗಮನಿಸಿ : ಸಾ.ಶ.ಮೂ - ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕೆ ಮೂರ್ವ
(ಸಾ.ಶ.ಮೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು)

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿಸಿರಿ.

1. 1453ರಲ್ಲಿ ಆಟೋಮನ್ ಟರ್ಕ್ ರು _____ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
2. ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪ್ ನಡುವೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದವನು _____.
3. 1741ರಲ್ಲಿ ದಚ್ಚರು _____ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದರು.
4. ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೀಂಚರ ರಾಜಧಾನಿ _____.
5. 1757ರಲ್ಲಿ ರಾಬಟ್‌ಕ್ಲೈವ್ ಮತ್ತು ಸಿರಾಜ್-ಲುದ್-ದೌಲನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಕದನ _____.
6. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಬಂಗಾಳದ 'ದಿವಾನಿ' ಹಕ್ಕನ್ನು _____ ನೀಡಿದನು.
7. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ 'ದ್ವಿ ಪ್ರಭುತ್ವ'ವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದವನು_____.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

8. ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ್ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು?
9. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
10. ಭಾರತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್‌ರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
11. ಮಾತಾರಂಡವರು ಡಚ್ಚರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದನು?
12. ಎರಡನೇ ಕಾನಾರ್ಟಿಕ್ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
13. ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
14. ಬಕ್ಕಾರ್ ಕದನದ ಪರಿಣಾಮಗಳಾವುವು?

III. ಚಟುವಟಿಕೆ :

1. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರಸಿದ್ದನ್ನಿಂದ ನಗರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

* * * *